

AVRUPA PARLAMENTOSU SEÇİMLERİ VE AŞIRI SAĞ PARTİLERİN YÜKSELİŞİ

Yüksel Alper Ecevit*, Özgür Ünal[‡], Selcen Öner*, Merve Özdemirkıran*

Yönetici Özeti

2014 Avrupa Parlamentosu(AP) seçimleri, 22-25 Mayıs tarihlerinde tüm Avrupa Birliği üye ülkelerinde gerçekleşti. AP seçim sonuçlarına genel olarak bakıldığında bir çok ülkede aşırı sağ partilerin yüksek oy oranlarına ulaştığını görüyoruz. Oy oranlarındaki yükselişe örnek vermek gerekirse, Fransa'da aşırı sağcı Ulusal Cephe (Front National) Partisi 2009'da %6.3 oy alırken, 2014 AP seçimlerinde %24.95 oranında oy aldı ve 1. parti oldu. Keza Avrupa şüphesizliğinin en güçlü olduğu İngiltere'de de Bağımsız Parti (UK Independence Party) 2009'da aldığı %16.09 oy oranını, 2014 AP seçimlerinde %26.77'e taşıyarak ülke genelinde birinci sıraya yükseldi. Almanya'da ise ilk defa AP seçimlerine katılan aşırı sağcı Almanya için Alternatif Partisi (AfD) yüzde 7 oy oranıyla 7 sandalye kazandı. Bu eğilim sadece Avrupa'nın göç alan merkez ülkelerinde değil, çevre ülkelerde de görünmektedir. Yunanistan'da ekonomik kriz sonrası öne çıkan aşırı sağcı Altın Şafak (Golden Dawn) partisi AP seçimlerinde %9.38, Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ise %19.7 oy oranına ulaşmıştır. Macaristan'da ise aşırı sağ Jobbik Partisi 2009'da elde ettiği %14.77 oy oranını korumuş ve 2014 seçimlerinde de seçmenin %14.68 düzeyinde desteğini elde etmiştir. Danimarka'da ise 2009'da sadece %14.8 oy olan Danimarka Halk Partisi (DPP) 2014'te oylarını 26.6'ya yükselterek bir büyük sürprize imza attı.

Avrupa Birliği'ne ciddi şüphe ile yaklaşan sağ partilerin yükseliş eğilimi sadece büyük Avrupa ülkelerine özgü olmamakla birlikte, Avrupa entegrasyonunun taşıyıcısı olan Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık gibi başat ülkelerde elde ettiği oy oranları birliğin geleceği açısından kaygı uyandırmaktadır. Bu araştırma notunda, Avrupa'daki aşırı sağ partilerin temel özellikleri ele alınacak ve 2014 AP seçimlerinde elde ettikleri başarı Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık örnekleri üzerinden değerlendirilecektir.

* Dr. Yüksel Alper Ecevit, Bahçeşehir Üniversitesi, Öğretim Görevlisi, yukselalper.ecevit@bahcesehir.edu.tr

[‡] Yrd. Doç. Dr. Özgür Ünal, Bahçeşehir Üniversitesi, ozgur.unaleris@bahcesehir.edu.tr

* Yrd. Doç. Dr. Selcen Öner, Bahçeşehir Üniversitesi, selcen.oner@bahcesehir.edu.tr

• Dr. Merve Özdemirkıran, Bahçeşehir Üniversitesi, Öğretim Görevlisi, merve.ozdemirkiran@bahcesehir.edu.tr

Avrupa'daki Aşırı Sağ Partilerin Temel Özellikleri ¹

Avrupa'daki aşırı sağ partileri tek bir çatı altında toplamak güçtür. Ancak bu partilerin belli başlı ortak özellikleri bulunmaktadır. Aşırı sağ partiler otoriter, radikal, popülist, milliyetçi, hatta ırkçı eğilimler gösterip, küreselleşmeye ve Avrupa entegrasyonuna şüpheli yaklaşırlar. Hakim etnik ve dini grubu "biz", diğerlerini "öteki" olarak görürler, bazılarında ise anti-Semitizm halen etkilidir. Yabancılar, göçmenlere karşı korku ve düşmanlık söz konusudur, çoğulcu demokrasiye karşıdırlar, ülkelerindeki iş olanakları ve refah devletinin faydalarından öncelikli olarak hakim etnik grubun yani "biz" in faydalanması gerektiğini düşünmektedirler.² Göçmen karşıtlığı aşırı sağ partilerin temel özelliklerindedir.³ Göçmenleri "ötekileştirilerek" tüm sorunların kaynağı olarak görürler. Aşırı sağ partiler sadece yoğun göç alan Batı Avrupa'da değil, göç veren Doğu Avrupa'da özellikle Bulgaristan ve Romanya'da da etkilidirler. Bulgaristan'da aşırı sağ parti Türk azınlıkları, Romanya'da ise Roman azınlıkları "öteki"leştirilmektedir.

Bir yandan bazı aşırı sağ partiler tabanlarını genişletmek için merkeze kayarken, aşırı sağ partilerin yükselişini gören merkez partiler, özellikle Hristiyan Demokrat partiler de oy kaygılarıyla aşırı sağ partilerin söyleminden etkilenmekte ve özellikle göçmen politikalarını sertleştirmektedirler.

11 Eylül'den sonra İslamofobinin Avrupa'da yaygınlaşmasıyla aşırı sağ için de yeni "ötekiler" Müslüman göçmenler olmaya başladı. Avrupa'nın 2008'den beri yaşadığı ekonomik krizle birlikte artan işsizlik ve ekonomik sorunlar, göçmen karşıtlığını daha da arttırmaktadır. Aşırı sağ partiler Avrupa dışından olan göçmenlerin özellikle Müslüman göçmenlerin Batı Avrupa ülkelerindeki yoğunluğunu, buna karşılık kendi ülkelerindeki düşük nüfus artışını vurgulayarak hem ulusal kimliklerinin hem de Avrupa kimliğinin zayıfladığını ve bulanıklaştığını ileri sürmektedirler. Türkiye'nin AB'ye üyeliğine karşı söylem de aşırı sağ partiler arasında yaygındır.

Fransa'da Temsil Krizi ve Aşırı Sağ⁴

Liderliğini Avrupa'da ayrımcı ve ırkçı söylemleriyle tanınan Jean Marie Le Pen'in kızı Marine Le Pen'in yaptığı Ulusal Cephe (Front National, FN) partisi AP seçimlerinde Fransa'nın birinci partisi oldu. Fransa'nın öncelikle Euro Bölgesinden çıkmasını ardından da Avrupa Birliği'yle ilişkilerini en alt düzeye indirerek, orta vadede üyelikten çıkması gerektiğini söyleyen FN'in Fransa'yı birliğin yasama organında ağırlıklı olarak temsil edecek olması büyük bir çelişki ortaya çıkarmakta. %25'lik oy oranıyla AP'de 24 sandalye elde eden FN, kendisini takip eden merkez sağ partisi Halk Hareketi Birliği (Union pour un Mouvement Populaire- UMP)'ne 4, halen iktidarda olan Sosyalist Partiye (Parti Socialiste-PS) ise 11 sandalye fark atmış görünüyor. Avrupalılık perspektifini savunan ve başta çevresel dönüşüm olmak üzere ortak sorunlara ortak çözümler üretilmesinden yana olan, bu anlamda en Avrupalı parti sayılabilecek Europe Ecologie grubu ise %9'luk oy oranıyla yalnızca 6 sandalye elde etmiş durumda.

¹ Yrd. Doç. Dr. Selcen Öner.

² David Gowland, vd., The European Mosaic, London, Prentice Hall, 2006, s. 428-429.

³ Douglas R. Holmes, "Experimental Identities (after Maastricht)", Jeffrey Checkel ve Peter Katzenstein der., European Identity, New York, Cambridge University Press, 2009.

⁴ Dr. Merve Özdemir Kiran.

Ortaya çıkan tablo çelişkilerle dolu olsa da Fransa seçimlerinin sonucuna sürpriz demek aldatıcı olur. FN, 2008 yerel seçimlerinden beri göçmen karşıtı ve aşırı milliyetçi söylemlerle iddiasını dile getirmekteydi. 2011’de Fransızların gözünde oldukça olumsuz bir imajı olan babasının yerini alan Marine Le Pen partisinin iddiasını “geçmiş tutumlarından uzaklaştıkları, ılımlılaştıkları” söylemiyle güçlendirdi. Ancak gerçekte, Yahudi soykırımını yalanlayan söylemler yerini Afrika kökenlilere, farklı etnik ve dini yapılara sahip göçmenlere yönelik aşağılayıcı ve suçlayıcı ifadelere bıraktı. 2012 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ise Marine Le Pen ekonomik büyümenin %0 olduğu, özellikle genç istihdamında yaşanan krizin derinleştiği Fransa’da krizin sebebinin AB’nden kaynaklanan sınırlama ve yükümlülüklerle ve özellikle de göçmenlerin “Fransızların işlerini ellerinden almalarına” bağlayarak oyların %17,9’unu aldı. Ekonomik kriz, FN’in geleneksel tabanının ötesine geçmesine ve mevcut merkez sağ ve solun çözüm üretmemesine karşı giderek daha fazla tepki duyan düşük ücretle çalışanların FN’e yönelmesine zemin hazırladı. Öyle ki, solda büyük umut ve heyecan yaratan ve dönemin cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ve partisi UMP’nin sağ iktisat politikalarına karşı somut öneriler geliştiren Sol Cephe’nin (Front de Gauche) lideri Jean Luc Mélenchon, Le Pen’in 6 puan gerisinde kalarak, oyların ancak %11’ini toplayabildi.

Fransa’da oy verme davranışlarını inceleyen ve “Ulusal Cephe’ye oy veren Fransızlar” (Qui sont ces français qui votent Le Pen) isimli kitabın yazarı sosyolog Nonna Mayer’in dikkat çektiği gibi, işçi oyları FN’e 1995’te yönelmeye başladı. Mayer’in ne siyasi angajmanı, ne de merkez sağ ya da solla doğrudan bir bağı olmayan, ‘işçi çocuğu genç işçiler’ olarak tanımladığı kitlenin yönelimi özellikle solun işçi sınıfını ikna ve temsil etme becerisinin giderek ortadan kalktığına işaret ediyor. Mayer’in ifadesine göre bu işçiler 1995’ten beri düzenli olarak FN’e oy veriyorlar. Söz konusu saptama, ekonomik sorunların alt-orta sınıflar nezdinde FN’in oy potansiyeline etkisini gösteriyor. Seçim sonuçları haritası da bu saptamayı doğruluyor. Alt gelir sınırında nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerde, örneğin Kuzey bölgesinde, FN’in oy toplamakta zorlanmadığı görülmekte.⁵

Fransa’da aşırı sağın yükselişi ve Avrupa nezdinde Fransa’yı temsil eden birinci siyasi grup haline gelişini açıklayan bir diğer unsur Batı demokrasilerinin içinde bulunduğu temsil krizidir. 2002 yılında Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turunda Jean Marie Le Pen’in Lionel Jospin’i geride bırakarak sürpriz bir şekilde ikinci tura yükselmesi temsili demokrasiye ve geleneksel sağ ve sol siyasi partilere inancını yitirmiş Fransız seçmenini “Le Pen’in önüne geçme zorunluluğundan” tekrar sandığa yöneltmişti. Ancak oy kullanmama meselesi 1990’lardan beri her seçimde Fransa’nın gündeminde olmaya devam etti. 2014 AP seçimlerindeyse katılım yalnızca %43’tü. Anlaşılan o ki merkez sağa ve sola tepkili, hükümetin ekonomik ve sosyal alanda izlediği politikardan hoşnut olmayan kesimler AP seçimlerini fırsat görerek seslerini AB’den ziyade iç siyasete duyurmak üzere oy kullandılar.

Yukarıda belirttiğimiz gibi FN’in seçmen kitlesi 90’ların ikinci yarısından beri dönüşmekte. Geçmişte geleneksel olarak aşırı sağda duran, alenen ırkçı bir söylem kullanmaktan çekinmeyen, aralarında üst sınıf mensuplarının da bulunduğu, yaş ortalaması yüksek bir kitle FN’e yönelirken günümüzde çalışan sınıfın oyları Marine Le Pen’in ön adına ithafen yaratılan deniz mavisini (bleu

⁵ Bkz.2012 Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları haritası: <http://tempsreel.nouvelobs.com/presidentielle-2012-tous-les-resultats/20120420.OBS6704/tous-les-resultats-du-premier-tour-de-la-presidentielle.html>

marine) akımına kapılmış halde. Bu kesim ekonomik krizi doğrudan AB'ye, Euro bölgesine, göçmenlere bağlamasa ve hatta ırkçı söylemlere bile mesafeye yaklaşıp da deniz mavisi dalganın kendisine yeni ve elle tutulur çözümler sunduğu inancında. Geleneksel siyasi partilerinse kendi elitist döngüleri içinde kaybolmuş, toplumun çalışan kesimini temsilden çok uzak yapılar haline geldikleri kanaati oldukça yaygın.

Geleneksel olarak kendini sol, sosyal demokrat, sosyalist olarak tanımlayan orta sınıf kesimlerde de aynı temsil krizinin yaşandığını söyleyebiliriz. Demokratik ilerlemenin toplumsal uzlaşısı ve yatay katılımı gerçekleştirilebileceğini savunan pek çok kişi oy vermekten ziyade sivil toplumda faaliyet göstermeyi tercih ediyor. Ancak, AP seçimleri ertesinde yapılan bu kesimden gelen açıklamalar ve yazılı ve görsel basında yer alan kimi değerlendirmeler demokratik dönüşüm, toplumsal ilerleme ve oy kullanma kavramları arasındaki ilişkinin yeniden sorgulanmaya başlandığına işaret ediyor. Görünüşte duruşu yumuşasa da kökleri Avrupa'yı sarsmış bir savaşa sebebiyet veren faşizm ve ırkçılığa dayanan bir partinin hiç çekinmeden kimi ifadeleri kullanıyor olması temsil krizi yaşayan orta üst sınıfları ve entellektüelleri de yeniden düşündürüyor.

AP seçimlerinin Fransa açısından işaret ettiği üçüncü konu ise AB'nin kurulmasında ve gelişiminde büyük rol ve emeğe sahip Fransa'nın AB olgusundan giderek uzaklaşmış olması. Fransızlar AP'de kim tarafından temsil edilecekleriyle ve AP'de alınan kararlarla doğrudan ilgilenmiyorlar. Bu ilgisizliğin en temel sebeplerinden biri de ulusal düzeyde siyasi partilerin AB kurumlarında olan bitenle ilgili toplumu sistematik bir şekilde bilgilendirmiyor olmaları. Seçmen, AB kurumlarını bürokratik bir döngü içine hapsolmuş ve sahadan uzak yapılar olarak algılıyor ve o kurumların aldığı kararları, ürettiği politikaların kendi günlük yaşamının uzağında olduğu inancını taşıyor. AB'ye zaten tepkili ya da tümüyle karşı olan kesimse AB için yapılan bir seçimde FN'i işaret ederek birlik mekanizmalarının tıkanmasını tercih ettiği mesajını veriyor.

AP'nin yeni sandalye dağılımına göre bugün AB karşıtı, anti-federalist aşırı sağ temsil eden grubun yarısını Fransızlar oluşturuyor. Fransa halkı AB ile kurduğu siyasi bağın hiç de sağlam olmadığını %57 oranında sandığa gitmeyerek ve bir ölçüde FN parlamenterlerinin seçilmesine göz yumarak ifade etmiş oldu. Fransa açısından AP seçimleri iç politikada popülizmin, radikal söylemlerin ve kompleksizce ifade edilen ırkçılığın daha uzun süre gündemi meşgul edeceğini ve 90'lardan bu yana derinleşen temsil krizinin çözümden hala çok uzak olduğunu bir kez daha gösterdi.

AP seçimlerinin Fransa'dan yansıyan sonuçlarının Türkiye'nin üyelik müzakereleri açısından da etkileri olacaktır. İktidara geldiğinden beri Türkiye'ye yönelik olumlu bir dış politika izleyen Cumhurbaşkanı François Hollande, Marine Le Pen'in bu konuda da hedefinde. Le Pen Hollande'ın Türkiye'nin üyeliğini veto edeceği yönünde bir açıklama yapmasını talep edecek kadar Türkiye üyeliğine karşı çıkıyor. Bu tutumun AB'nin yasama organında alınacak genişlemeye yönelik kimi kararlara olduğu kadar, Fransız iç politika gündemine de zaman zaman yansıtacaktır.

'Yine, Yeni, Yeniden' : Britanya'da AB Sorgulaması⁶

Avrupa Birliği'nin 'başşüpheci' İngiltere'de AP seçimleri, Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (United Kingdom Independence Party-UKIP)'nin başarısı ile sonuçlandı. 2010 Genel seçimlerinde sadece yüzde 3 oy oranına sahip UKIP, 2014 AB Parlamento seçimlerinde aldığı yüzde 27,5 ile en yakın takipçisi ve ana muhalefet partisi olan İşçi Partisi'nin 2 puan önünde seçimin galibi oldu. Kuşkusuz UKIP'in seçim zaferini anlamlandıran sadece sandıktan birinci parti olarak çıkması değil, AB'ye karşı takındığı tutum. Ancak bu tutumun İngiltere'de temsil ettiği oranın bir anda yükseldiğini de iddia edemeyiz. UKIP, 2009'daki AP seçimlerinde de yüzde 16,5 ile ikinci parti olmayı başarmıştı. Bir anlamda İngiliz seçmeni, genel seçimlerde UKIP'i bir iktidar alternatifi olarak değerlendirmeyen iken, AP'de etkin bir aktör olmasını ve AB ile Birleşik Krallık arasındaki pazarlıklarda yerel çıkarları korumasını bekliyor.

Peki, UKIP ne vaat ediyor? Avrupa Birliği'nden ne istiyor? Birleşik Krallık'ın AB konusunda ne yapmasını istiyor? İngiliz halkı, genel seçimlerde oy vermeye elinin varmadığı UKIP'ı neden AB Parlamentosu'na gönderiyor?⁷

Seçim kampanyasında kullandığı resmi dile bakılırsa UKIP, İngiltere'nin AB'den bağımsız olarak var olabileceğine inanıyor. UKIP, AB üyesi olmayan bir İngiltere'nin dünya ile gerçekleştirdiği ticari ilişkileri AB'nin 'gereksiz' yüzlerce standardı uygulamadan daha rekabetçi bir şekilde sürdüreceğini, ülkeye kimin göçmen olarak girip girmeyeceğini etkin şekilde kontrol edeceğini ve zaman zaman Britanya kanunlarının üzerine geçen Avrupa mahkemelerinden de kurtulacağını iddia ediyor.

İngiltere'nin AB içinde veya dışında olma tartışması aslında yeni bir tartışma değil. 1975'te Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üye olup olmamaya referandum ile karar verdiklerinde yüzde 37'nin dışarıda kalmaktan yana olduğu İngiltere'de, üyelik meselesi siyasetin aktif tartışma alanlarından biri. Öyle ki, hükümetler halkın zaman zaman yükselen tepkisini azaltmak adına AB'den çıkıp çıkmama kararının referanduma getirileceğine dair sözler veriyorlar. Örneğin İşçi Partisi'nin eski lideri ve dönemin başbakanı Tony Blair, 2004 ve 2005'te seçim kampanyasında verdiği sözlerde, seçildiği takdirde ülkeyi referanduma götüreceğini söylemişti. Ne var ki, sözünü tutmadı. Şimdilerde ise Başbakan David Cameron, aynı sözü veriyor ve 2015 genel seçimlerini işaret ediyor: 'Beni yine seçerseniz, AB üyeliğine halk referandumunda karar vereceğim'. Ülke genelinde yapılan anketlerde yüzde 40'lara varan bir 'Avrupa Birliği'ni terkedelim' eğilimi aslında var. Fakat aynı oran 'Eğer şartlar müzakere edilir ve İngiltere'nin çıkarına uyarsa da AB'yi terkedelim mi?' diye sorulduğunda ise yüzde 30'lara ya da bir başka deyişle 1975'te başladığı noktaya geri dönebiliyor. Birleşik Krallık vatandaşları AB üyeliğini hala ekonomik-maddi veya siyasi çıkar üzerinden tartıştıkları geniş bir alan yaratabilmiş durumdadır. Mevzu, İngilizler'in Avrupa'lı olup olmadığı veya Alman-Fransız hegemonik işbirliğine karşı tutundukları kökten milliyetçi bir tutum değil, bunun yerine çıkarlarını hesapladıkları ve ona uygun olarak üyelik

⁶ Dr. Yüksel Alper Ecevit.

⁷ Not: İngiltere'deki seçimlerin bir başka ilginç tarafı da Genel seçimler ve AP seçimlerinde birbirine zıt kutuplardaki iki seçim sisteminin kullanılıyor olması. Genel seçimlerde dar bölge seçim sistemi, AP seçimlerinde ise nispi temsil sistemi kullanılan İngiltere'de, seçim sistemleri ve oy verme davranışı çalışan bilim adamları için de hayli malzeme ortaya çıkabilir.

perspektifini değerlendirdikleri bir hesap kitap işi gibi duruyor. Bu tavır Cristina Schneider'ın 2009 tarihli Çatışma, Müzakere ve AB Genişlemesi (Conflict, Negotiation and EU Enlargement) isimli kitabındaki yaklaşımı doğrular nitelikte. Schneider, kitabında genişleme konusunun AB ve aday ülkeler için sürekli devam eden bir müzakere süreci olduğunu ve tarafların pazarlık masasındaki tavırlarının da sonucu açıklayacağını iddia ediyor. Birleşik Krallığın üye olarak kalıp kalmama tartışmasını da bu bağlamda okuyabiliriz. UKIP'ın yürüttüğü seçim kampanyasında da maddi temelli iddiaların halen gündemde olduğunu görüyoruz. Göç konusu gibi Avrupa'nın kimliği en çok tartıştığı alanlardan birinde dahi, UKIP sorunu ekonomik temellerine dayandırarak ortaya koymaya özen gösteriyor.

Tüm bu ekonomik temelli resmi seçim kampanyalarına karşın, parti lideri Nigel Farage'ın 'Romanyalılarla komşu olmak istemem' açıklaması, partinin çizgisi üzerinde soru işareti oluşturuyor. 2014 yılının ilk gününden itibaren yeni üye Bulgaristan ve Romanya'nın da serbest dolaşım haklarına sahip olması ile birlikte İngiltere'de göçmen konusu bu yılın önemli gündem maddelerinden biri olmuştu. Başbakan Cameron, sınırları kapayamadığı için, gelecek göçmenlerin hayatını zorlaştıracak bazı tedbirler alma çabasıydı. Bunlar içerisinde ülkeye girmeden banka hesabında belli bir miktar para veya işsizlik maaşının kısa süreli verilmesi gibi İngiltere'nin refah devletini zorlayacak yaptırımlar da var. Hiç kuşkusuz bunlar, UKIP'ın yükselişini önceden gören sağ partilerin aldığı tedbirler arasındaydı. Özetle, 90'ların başında London School of Economics'in E503 no'lu odasında Tarih Profesörü Alan Sked tarafından kurulan, ve liberal-demokrat çizgide İngiliz sağına bir alternatif olması beklenen UKIP, kurucusu Sked'in deyimiyile 'Frankenstein'in Canavarı'na dönüştü ve hiç durmadan aşırı sağa doğru meylediyor. Sadece kendi bu değişimi yaşamıyor, çevresindeki siyasi partilere de yaşatıyor.

Seçim sonuçlarına soldan gelen tepki ise UKIP'ın İşçi Partisi ile işçi sınıfı arasındaki kopukluğu iyi değerlendirdiği üzerine. Hem yeni başkan Ed Miliband hem de eski Başbakan Tony Blair, UKIP'ın Avrupa ve yabancıları sürekli sorun olarak gösterdiğini ve bu sorunlar için bulduğu 'çıkış' tercihinin ne gerçekçi olduğunu ne de çözüm yaratabileceğini iddia ediyor.

Sonuç olarak, Birleşik Krallık'ın AB ile olan dansı devam ediyor. 1975'te AB'ye kuşku bakan ama girmekten yana olan İngilizler, şimdilerde üye iken de bu şüpheyi tam olarak kırmış değil. Hem anket sonuçları hem de UKIP'ın benimsediği resmi söylem AB'ye karşı soğuk bakışın ekonomik temellerinin kimlik temellerinden daha ön planda olduğunu gösteriyor. Yakın vadede Birleşik Krallık'ın AB ile ilişkisinde ciddi pazarlıklar döneceği kesin. David Cameron, seçimden sonra ayağının tozuyla gittiği Brüksel'de AB içinde reform yapmanın acil olduğunu sert bir şekilde dile getirdi ve AB'nin gerektiğinden 'fazla büyük ve çok müdahaleci' olduğunu söyledi. AB bu konuda İngiltere'yi tatmin edici kararlar alır mı göreceğiz. Ancak, 2015 seçimlerinde yeniden seçildiği takdirde AB üyeliğini referanduma götüreceğini söyleyen Cameron'ın eline AB'ye karşı büyük bir koz geçti. Tabii dış siyasetteki bu koz, iç siyasette Cameron'un başındaki en büyük tehdit olarak gözüküyor. Zira, gerekli adımları atmazsa UKIP, genel seçimlerde de alternatif üretebilir. Tüm bu gelişmelerin Türkiye'nin AB'ye üyeliğine etkisinin ise marjinal seviyede kalacağı öngörülebilir. Çünkü İngiltere, Avrupa içinde geleneksel olarak, Türkiye'nin üyeliğini daha çok jeo-politik sebeplere indirgeyen bir kanadı temsil ediyor. Bu da yakın zamanda, hele TR-AB ilişkilerinde

aheste adımlar atılırken, İngiltere açısından Türkiye'nin üyelik perspektifine fazla bir etki yapmayacaktır.

Almanya'dan AP Seçimi Değerlendirmesi⁸

Almanya'da, İngiltere ve Fransa'nın aksine, AP seçiminden önceki son haftalarda seçim kampanyalarının en önemli bölümlerini sosyal sorunlar, işsizlik, tüketici korumacılığı ve işbirliğinin önemi gibi konular oluşturdu. Almanya'da 2009'da %43,3 olan katılım oranının yaklaşık 5 puan artarak son seçimde %48.1'e yükselmiş olması dikkat çekerken seçimlerin ikinci günü olan 26 Mayıs Pazar günü Almanya'nın 16 eyaletinin 10'unda yerel seçimlerin gerçekleştirilmesinin de AP seçimlerine katılımı olumlu etkilediği düşünülebilir.

Seçim sonuçlarına göre Almanya, Avrupa Parlamentosu'na 14 partiden toplam 96 milletvekili gönderiyor.⁹ Seçimlerde Angela Merkel'in Hıristiyan Demokrat Partisi'nin (CDU) oyu 0.7 puanlık düşüşle %30'a gerilerken AP'deki 34 sandalyesinden 5'ini kaybetti. Hıristiyan Demokrat Partisi'nin kardeş partisi olan Hıristiyan Sosyalist Partisi'nin (CSU) oyu da %7.2'den %5.3'e geriledi. Böylelikle Hıristiyan Demokrat Partisi ve Hıristiyan Sosyalist Partisi'nin toplam oyu %35.3'e ulaştı ve seçimlerdeki en başarılı parti olmasına rağmen 2009 seçimlerinden bu yana oylarında 2.6 puanlık bir düşüş meydana geldi. İkinci parti olarak çıkan Sosyal Demokrat Parti (SPD), %27.3 oranında oy almasına rağmen 2009 seçimlerinden bu yana oylarını 6.5 puan artırdı ve AP'deki milletvekili sayısı da 27'ye yükseldi. SPD'ye oy veren seçmenlerin çoğu AP Başkanı Martin Schulz'un SPD'nin liste başı adayı olmasının, kararlarındaki en temel unsurlardan biri olduğunu kaydetti. Yeşiller Partisi'nin de oyları 1,3 puan azalarak %10,9 oranıyla 11 milletvekilliği elde etti. 2009 yılında yapılan seçimlerde Yeşiller Partisi %12,1'lik oy oranıyla 14 milletvekili çıkarmıştı. AB'ye şüpheyle yaklaşan Sol Parti'nin (die Linke) oyları ise 2009 seçimlerinde aldığı oy oranına benzer şekilde %7.4 oranında kaldı ve AP'deki 7 sandalyesini korudu.

En önemli değişiklik ilk defa AP seçimlerine katılan aşırı sağcı Almanya için Alternatif (AfD) partisinin %7 oranında oy alarak AP'de 7 sandalyeyi garantilemesi oldu. AfD Avrupa Birliği'ne karşı değil ama ortak para birimi avronun Alman çıkarlarına aykırı olduğunu savunuyor. Avro bölgesini düzenleyen kurlarda radikal değişiklikler yapılmasını ya da avronun feshedilmesini istiyor. Güney Avrupa'ya yapılan yardımlara ve AB genişleme sürecine de şüpheyle yaklaşan AfD, Türkiye'nin tam üyeliği ve müzakerelerin sürdürülmesine de karşı.

AP seçimlerinde Almanya'da en büyük hezimetini yaşayan parti, liberal Hür Demokrat Parti (FDP) oldu. Almanya siyasetinde AB üyeleri arasında daha güçlü entegrasyona verdiği destek, serbest ekonomi ilkeleri ve özgürlüklere yaptığı vurguyla bilinen FDP, AB ülkelerinde yaşanan krizin yanı sıra parti içindeki liderlik sorunları nedeniyle de kan kaybetmeyi sürdürüyor. 2009 seçimlerine göre 7,6 puan kaybeden FDP bu seçimlerde ancak %3,4 oranında oy alabildi ve sadece 3 milletvekili çıkardı.

⁸ Yrd. Doç. Dr. Özgür Ünal.

⁹ CDU: 29, CSU: 5, SPD: 27, Yeşiller: 11, FDP: 3, Sol Parti: 7, AfD: 7 ve diğerleri 7.

Alman Anayasa Mahkemesi 2011 yılında Avrupa Parlamentosu seçimlerinde % 5'lik barajı anayasaya aykırı olarak değerlendirmiş, bunun üzerine Federal Meclis % 3'lük baraj getirilmesi yönünde bir karar almıştı.¹⁰ Şubat 2014'de Anayasa Mahkemesi AP seçimlerinde barajın partilerin fırsat eşitliği ve oy hakkının eşitliği temeline aykırı olduğunu belirterek %3'lük barajı da kaldırdı. Barajın kaldırılmasından sonra aşırı sağcı Milliyetçi Demokratik Parti (NPD) %0.8 oranında oy alarak ilk kez AP'de sandalye kazandı. Yabancı düşmanı ve neo-Nazilerin desteklediği NPD böylece AP'ye 1 milletvekili gönderecek. Seçim barajının kalkması ile aynı haktan yararlanan şu partiler de AP'ye birer milletvekili gönderecek: Özgür Seçmenler (FW) oy oranı %1,5, Hayvan Haklarını Koruma Partisi (Tierschutzpartei) oy oranı % 1,2, Aile Partisi (Familienpartei) % 0,7, Ekoloji ve Demokrasi Partisi (ÖDP) % 0,6, Korsanlar (Piratenpartei) oy oranı % 1,4, hiciv ve mizah dergisi Titanic yazarları tarafından kurulan Die Partei oy oranı % 0,6. Seçimlerde aşırı sağcı ve İslam karşıtı PRO NRW % 0,2 oy alırken, milletvekili çıkarabilecek çoğunluk elde edemedi.

Almanya'daki AP seçim sonuçları Almanya'nın Avrupa politikasına dair çok fazla bir değişiklik önermiyor. Sosyal Demokratlar kendilerini bir parça daha güçlenmiş hissediyorlar, Liberaller güçlerini artıramadılar, Avro karşıtı AfD ise bu süreçte varlığını güçlendirdi. Fakat genel olarak AB içerisinde AB karşıtı partilerin bu kadar güçlenmesi, Avrupa Birliği zirvelerinde daha isteksiz hükümetlerin yer almasına yol açacağından, seçim sonuçları eskisine kıyasla oldukça önemli bir değişiklik olarak anlaşılmalıdır.

Almanya'daki sonuçlar aşırı sağın varlığını hissettirse de, İngiltere ve Fransa'dan farklı olarak, kapsayıcı bir siyasi alternatif ortaya çıkaramadığını göstermektedir. Bunu iki temel nedene bağlamak mümkündür. Birincisi, Alman ekonomisinin küresel kriz sonrasında Avrupa'nın genel durumuna kıyasla daha iyi olması seçmenin, Angela Merkel'in Hristiyan Demokrat Partisi'ne ve onun Avrupa entegrasyonundan yana aldığı tavra desteğini sürdürmesine yol açmaktadır. İkinci temel neden, tarihsel nedenlerle Almanya'nın siyasi kültüründe aşırı sağ partilerin aldığı yerin sınırlı olmasıdır. İkinci Dünya Savaşı tecrübesi hala hafızalardadır ve bu da seçmenin aşırı gruplara kaymasını önleyici rol oynamaktadır.

Seçim sonuçları Almanya'da hem katılımın artması hem de Hristiyan Demokrat Parti, Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller gibi AB'yi destekleyen partilere desteğin %70'in üzerinde olması, Almanya'nın sadece ekonomik değil, siyasal açıdan da AB'nin büyük gücü olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç

AP seçimleri AB'nin geleceği için titizlikle değerlendirilmesi gereken sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Öncelikle ekonomik kaygıların seçmen davranışlarında etkin rol aldığını iddia edebiliriz. İkinci olarak, Avrupa genelinde yapılan değerlendirmelerde göç konusunda hükümetlerin kapsayıcı ve ikna edici politikalar üretmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Öte yandan, seçmenin bir bölümünün Avrupa düzeyindeki seçimlerde, ulusal seçimlerden farklı oy

¹⁰ Federal Meclis'in aldığı bu karara karşı Korsanlar Partisi (Piratenpartei), Özgür Seçmenler Partisi (Freie Wähler) ve aşırı sağcı Milliyetçi Demokratik Parti (NPD) gibi birçok küçük parti, konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi'nde dava açmıştı.

verme davranışları gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Seçmenler kimi tepkileri iç siyasette vermek yerine, Avrupa düzeyindeki seçimlerde de yansıtmayı tercih edebilmektedir.

Aşırı sağ hareketlerin ve siyasi partilerin güçlenmesi, AB projesinin üzerine kurulu olduğu demokrasi, insan hakları, çoğulculuk ilke ve değerleri için önemli bir tehdittir. Aşırı sağın yükselişi, özellikle de aşırı sağ şiddet olaylarındaki artış, sadece göçmenler ve mülteciler için değil, 21.yüzyıl'da Avrupa'nın barış ve huzurunu ve AB entegrasyon projesini tehdit eden en önemli sorunlar arasında sayılabilir.

Bu seçimlerin, Türkiye'nin AB üyeliği sürecine etkisini değerlendirmek gerekirse, Türkiye'nin üyelik sürecindeki çeşitli aşamalarda AP'nin onayının gerekli olduğu göz önüne alındığında, Avrupa'da aşırı sağın yükselişinin, Türkiye'nin AB üyeliğindeki engelleri artıracaklarını iddia edebiliriz.